మహాభారతము

కర్ణ పర్వము

ద్వితీయాశ్వాసము.

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన విధమున, నైమిశా రణ్యమున, సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు మహాభారత కధను ఈ ప్రకారము చెప్పసాగాడు.

సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికి ఆనాటియుద్ధ విశేషములు వివరిస్తున్నాడు.

కర్ణుని చూచి సుయోధనుడు "కర్ణా! భీష్ముడు, ద్రోణుడు పాండవులను సంహరిస్తారని ఎంతో ఆశించాను. కాని వారు నా ఆశయము నెరవేర్చలేదు. కనీసం నీవైనా నా కోరిక తీర్చుము. ధర్మరాజును బంధించు. పాండవ సైన్యమును నిర్మూలించు. నా మనస్సుకు సంతోషము చేకూర్చు." అని అడిగాడు.

కర్ణుడు శల్యుని చూచి రథమును పోనిమ్మన్నాడు. కర్ణుడు తన రథసారథి శల్యుని చూచి ఇలా అన్నాడు. “శల్యా! నేను వేయు నారాచములు మొదలగు బాణములను చూచి పాండవులు భయపడతారు. దేవతలు నా పరాక్రమము చూచి నన్ను పొగుడుతారు. నా భుజబలము చూచి నువ్వు కూడా మెచ్చుకొనేట్టు చేస్తాను.” అని అన్నాడు.

“కర్ణా! పాండవులు సత్య వంతులు. అత్యంత పరాక్రమము కలవారు. శౌర్యధనులు, భుజవీర్య మహిమాన్వితులు. తేజోధనులు. అఖిలాస్త్ర పారం గతులు. సాక్షాత్తు ఇంద్రుడికే భయము పుట్టిస్తారు. వాళ్లను గూర్చి నీవు ఇలా పలుకుట సరికాదు. అర్జునుని గాండీవ ధ్వనికి నీ చెవులు గింగురుమంటాయి. భీముని గదా నైపుణ్యము చూచి నీ కళ్లు మిరుమిట్లు గొలుపుతాయి. నీవు భయంతో వణకిపోతావు. అర్జునుని శరాఘాతములకు రథములు కూలు తుంటే, భీముని గదాఘాతములకు ఏనుగుల తలలు పగులుతుంటే, ధర్మరాజు, నకుల సహదేవులు నిన్ను నీ బలములను చించిచెండాడుతుంటే, అది చూచి కూడా నీవు ధైర్యంతో నిలబడి ఉంటే, అప్పుడు నీ మాటలు నమ్ముతాను.” అని అన్నాడు శల్యుడు.

ఆ మాటలు వినీ విననట్లుగా "శల్యా! నా పరాక్రమమును చూపిస్తాను రథమును పాండవుల మీదికి పోనిమ్ము. నేను విల్లు పడితే దేవేంద్రుడు కూడా నా ముందు నిలువలేడు. అసలు పాండవుల బలం ఏపాటిదని భీష్ముడు, ద్రోణుడు వాళ్ల చేతుల్లో చచ్చారు. నాకే అర్థం కావడం లేదు. నువ్వు చూస్తూ ఉండు నేను అర్జునుని చిటికలో సంహరిస్తాను. పాండుకుమారులు అందరూ కలిసి ఒక్కుమ్మడి గా నా మీద పడ్డా నేను జంకను. చించి చెండాడుతాను. భీష్ముడు, ద్రోణుడు పడిపోయినా, దివ్యాస్త్రసంపన్నుడైన ఈ కర్ణుడు ఉన్నాడు అని వారికి తెలిసేట్టు చేస్తాను. నా ప్రాణాలకు కూడా తెగించి అర్జునుడిని సంహరించి, సుయోధనుని మనసుకు ఆనందం కలిగిస్తాను." అని గర్వంతో అన్నాడు కర్ణుడు.

ఆ మాటలకు నవ్వుకున్నాడు శల్యుడు. "కర్ణా! ఎందుకయ్యా ఈ వ్యర్థప్రేలాపనలు. ఎవరైనా వింటే నవ్విపోతారు. ఎన్నటికీ నువ్వు అర్జునుడికి సాటిరావు. అది అందరికీ తెలుసు. అర్జునుడి చేతిలో ఓడిపోయిన అంగారపర్ణుని కన్నా, సుయోధనుని బంధించిన చిత్రసేనుడనే గంధర్వుడి కన్నా, వరాహం కోసం అర్జునుని తో కిరాత రూపంలో పోరిన పరమేశ్వరుని కన్నా, నువ్వు ఎందులో గొప్పవాడివి. వాళ్లకు కూడా సాటిరాని నువ్వు అర్జునుని గెలుస్తాను అనడం నీ

నోటిదురద కాక ఏముంది. కర్ణా! ఉత్తరగోగ్రహణ సమయమున అర్జునుని చేతిలో మీరు పొందిన భంగపాటు అప్పుడే మరిచిపోయారా! అర్జునుని బాణములు అప్పుడే తుప్పుపట్టాయి అనుకున్నారా! ఇంతకు ముందు మాదిరి కాకుండా ప్రాణాలకు తెగించి అర్జునునితో పోరాడతాను అన్నావు కదా! అదే నిజమవుతుందేమో! ఎందుకంటే అర్జునుని చేతిలో నువ్వు చచ్చినా నీ మాట నిలబెట్టుకున్నవాడివి అవుతావు కదా!"అని అన్నాడు శల్యుడు.

శల్యుని మాటలకు కర్ణుని కోసం కట్టలు తెంచుకుంది కాని తమాయించు కున్నాడు. " శల్యా! నీవు అర్జునుని పొగడటమే పనిగా పెట్టుకున్నట్టున్నావు. నేను అర్జునుడు యుద్ధం చేస్తున్నప్పుడు ఎవరు పరాక్రమ వంతులో చూచి అప్పుడు పొగుడు. అప్పటిదాకా నోరుమూసుకొని రథము నడుపు." అని అన్నాడు.

శల్యుడు నవ్వుకుంటూ రథము తోలుతున్నాడు. కర్ణుడు తన పక్కన ఉన్న సైనికులను చూచి "సైనికులారా! ఏడీ! అర్జునుడు ఏడీ! నాకు చూపించండి. అర్జునుని రథం ఎక్కడుందో నాకు చూపండి. వారికి నేను కోరిన కానుకలు ఇస్తాను." అని కర్ణుడు తన శంఖం పూరించాడు.

ఆ మాటలకు శల్యుడు పకా పకా నవ్వాడు. “కర్ణా! అర్జునుని ఒకరు చూపించ నవసరం లేదు. నీకై నువ్వే చూస్తావు. నీ వద్ద డబ్బు ఎక్కువగా ఉంటే దానిని సద్వినియోగము చెయ్యి. అంతేగాని ఈ అపాత్రదానాలు ఎందుకు. అయినా “కర్ణా! నువ్వు కృష్ణార్జునులను జయిస్తాను అని అంటున్నావు కదా. ఎక్కడన్నా నక్క సింహాన్ని జయిస్తుందా. అర్జునుడితో ఒంటరిగా యుద్ధం చెయ్యడం అంటే అగ్ని ప్రవేశం చెయ్యడం లాంటిది సుమా! అందుకని నీ సైన్యమును ఎల్లప్పుడూ దగ్గర ఉంచుకో. ఏదో ! నేను సుయోధనునికి మిత్రుడిని కాబట్టి నీకు రుచించకున్నా, ఇదంతా చెబుతున్నాను. నా మీద కోపగించుకోకుండా నా మాట విను.” అని అన్నాడు శల్యుడు.

“ శల్యా! నీ మాటలకు నేను భయపడను. అర్జునుడితో ఒంటరిగానే పోరాడతాను. నా నిర్ణయాన్ని ఇంద్రుడు కూడా ఆపలేడు. ముందు రథం పోనిమ్ము” అని అన్నాడు కర్ణుడు కోపంతో.

కర్ణుడిని ఇంకా ఉడికించాలని శల్యుడు “కర్ణా! నా మాటలు నీకు చెవికి ఎక్కవులే. అర్జునుని గాండీవం శబ్దం నీ చెవుల్లో గింగురుమంటుంటే, నీ మీద అర్జునుడు శరవర్షము కురిపిస్తుంటే, అప్పుడైనా నీకు బుద్ధివస్తుందేమో! అయినా కర్ణా! అర్జునుని తో

ద్వందయుద్ధ ము అంటే మాటలా! సింహంతో జింక పిల్ల, ఏనుగుతో కుందేలు, పెద్దపులితో కుక్క, గ్రద్దతో పాము యుద్ధం చెయ్యడం లాంటిది! అయినా కర్ణా! నీకు అర్జునునితో పోరాడగల బలము, శక్తి సామర్ధ్యము ఉన్నాయంటావా!" అని అన్నాడు శల్యుడు.

శల్యుని మాటలకు కర్ణుడి కోపం హద్దులు దాటింది. "శల్యా! ఆపు. నీ అధిక ప్రసంగము. ఒక గుణవంతుడి గుణగణములు నీ లాంటి నిర్గుణుడికేం తెలుసు. గుణహీనుడవైన నీకు నాలాంటి వీరుడి గుణగణములు ఎలా తెలుస్తాయి. అర్జునుడి గురించి నాకు తెలిసినంతగా నీకేం తెలుసు. నాకు కృష్ణారునుల బలాబలములు తెలుసు కాబట్టే నేను వారిని సంహరించగలనని గట్టి నమ్మకంతో ఉన్నాను. నా దగ్గర ఉన్న సర్పముఖాస్త్రమును నేను నిత్యము పూజిస్తుంటాను. దాని బారి నుండి తప్పించుకోడం కృష్ణార్జునులకే కాదు ఎవకిరి కూడా సాధ్యం కాదు. అదీ తప్పితే భార్గవాస్త్రముతో అర్జునుని చంపుతాను. అందుకే అర్జునుని చావు తథ్యం అంటున్నాను. అయినా నేను కృష్ణార్జునుల కపిధ్వజమును, గాండీవమును చూచి బెదిరే వాడిని కాను. వెయ్యి మంది కృష్ణులు, పది వేల మంది పార్ధులు వచ్చినా పోరాడతాను. కాబట్టి పాండవ పక్షపాతంతో నోటికి వచ్చినట్టు మాట్లాడక రథముపోనిమ్ము.

ఇంకా ఇదే మాదిరి మాట్లాడుతుంటే నీ ఒంట్లో ప్రాణములుండవు.” అని అన్నాడు కర్ణుడు.

ఇంకా శల్యుడు ఏదో మాట్లాడ బోతే “ఆగు శల్యా! నీవు పాపాత్ముడవు. క్షత్రియాధముడవు. నీచుడవు. నీకు దుర్బుద్ధి కాక సద్బుద్ధి ఎలా ఉంటుంది. అసలు మీ మద్రదేశం వాళ్లంతా దుష్టులు. దుర్మార్గులు. మిత్రద్రోహులు. నువ్వు అలాంటి వాడివే కదా! అసలు మీ దేశంలో ఆడా మగా వావి వరసా లేకుండా కలుస్తారట గదా! పైగా మీకు అది తప్పు కాదు కదా! పుట్టగానే తల్లిపాలకు ముందే మద్యం సేవించే మీరు, మీ గుణములు, ఎవరికి తెలియవు! మీరు ఎవరు ఎవరికి పుట్టారో మీకే తెలియదు. నిరంతర మద్యపానంతో పెరిగే మీకు గుణము, శీలము, మంచి మాటలు గురించి ఎలా తెలుస్తాయిలే! నీవు శత్రు పక్షం మేలుకోరుతున్నావు అని నాకు తెలుసు. యుద్ధంలో శత్రుసైన్యములను తునుమాడి వీరమరణం పొందుతాను. నీలాంటి వారు నన్ను ఆపలేరు. ఇంకా నాకు కోపం తెప్పిస్తే ఈ గదతో నీ తల బద్దలు కొడతాను. ముందు రథం పోనిమ్ము ”అని కోపంతో పలికాడు కర్ణుడు.

“అదేంటి కర్ణా! అలా అంటావు. నేను, నీకూ సుయోధనుడికి సాయం చెయ్యడానికి కదా వచ్చాను నాకు తోచిన మాటలు చెప్పడం

తప్పొ చెప్పు. అయినా ఉన్నమాల చెప్పడం తప్పొ! అసలు సారధి అంటే ఏమనుకున్నావు. సారధి దక్షుడై ఉండాలి. రధికుని బలము, అశ్వముల బలము తెలిసి ఉండాలి. ఆయుధముల ప్రయోగము, యుద్ధములో మెళుకువలు తెలిసి ఉండాలి కదా. అన్ని తెలిసిన వాడిని కాబట్టే నీకు హితము చెబుతున్నాను. నీకు కోపం వచ్చినా అలా చెప్పడం సారధిగా నా ధర్మం, నీతి.

అయినా కర్ణా! నేనేం తప్పు చేసానని నా తల బద్దలు కొడతాను అంటావు. నువ్వు ఎన్ని అన్నా నేను నీ శ్రేయోభిలాషిని. నీకు హితోపదేశము చెయ్యకుండా మానను. నీకు ఒక దృష్టాంతము వివరించెదను. వినుము. అది విన్న తరువాత నీవు నేను చెప్పి నట్టు చేసినా చేయకపోయినా నాకు బాధ లేదు.

ఒక సముద్రములో ఒక దీవి కలదు. అందులో ధర్మవర్తనుడైన ఒక వైశ్యుడు ఉండెడి వాడు. అతను యజ్ఞములు చేసిన సత్కర్ముడు. శాంత వంతుడు. కరుణా మూర్తి. నిరంతర దాన శీలుడు. అతడు ధన ధాన్యములతో శోభిస్తున్నాడు. అతనికి చాలా మంది సంతానము ఉన్నారు. అలాంటి అతని ఇంటికి ఒక కాకి వచ్చింది. అతని కుమారులు ఆ కాకికి తాము తినగా మిగిలిన అన్నం పెట్టి పెంచసాగారు. వాళ్ళు పెట్టిన

ఆహారము తిని ఆ కాకి బాగా బలిసింది. మిగిలిన పక్షులను లెక్కచెయ్యడం లేదు. కొంత కాలానికి ఆ ద్వీపానికి కొన్ని హంసలు వచ్చాయి. అవి చాలా పెద్దవి. ఆ వైశ్యకుమారుడు ఆ కాకిని చూచి ఇలా అన్నాడు

"ఓకాకీ! ఆ హంసలను చూడు. ఎలా ఆనందంగా ఆకాశంలో విహరిస్తున్నాయో. నువ్వు కూడా వాటితో సమానంగా ఎగిరి వాటిని ఓడించాలి." అని అన్నారు. ఆ మూర్ఖులు చెప్పి మాటలకు ఆ కాకి తల ఊపింది.

ఆ హంసల దగ్గరకు వెళ్లి "నాతో సమానంగా ఎగురగలవారు మీలో ఉన్నారా!" అని అడిగింది. ఆ మాటలకు ఆ హంసలు నవ్వి ఆ కాకితో ఇలా అన్నాయి. "ఓ కాకీ! మేము మానససరోవరంలో ఉంటాము మేము ఎంత దూరమ్మైనా అలసట అనేది ఎరుగ కుండా ఎగరగలము. నీవేమో మాలో బలశాలి య్యైన హంస ఎవరూ అని అడుగుతున్నావు. అసలు హంసలతో సమానమ్మైన కాకి ఈ లోకంలో ఉందా!" అని అడిగాయి.

అప్పుడు ఆ కాకి " నేను నూట ఒక్క రీతులలో ఎగుర గలను. శతయోజముల దూరము ఎగిరిపోగలను. భూమి నుండి నేరుగా ఆశాశము లోకి ఎగిరి మరలా నేరుగా కిందికి దిగగలను. నేను ఎలాంటి

హంసనైనా ఓడించగలను." అని అన్నది. ఆ మాటలు విని ఒక హంస ముందుకు వచ్చి "నీవు చిత్రవిచిత్ర రీతులలో ఎగుర గలవా! ఐతే నాతో సమానంగా ఎగురు." అని పలికింది. అక్కడ చేరిన కాకులు "వద్దు నువ్వు ఆ హంసతో ఎగురలేవు. భంగపాటు పొందెదవు." అని అన్నా వినకుండా ఆ కాకి హంసతో పోటీ పడింది.

ఆ హంస ముందు నెమ్మదిగా ఎగురుతూ ఉంది. కాకి మాత్రం అతి తీవ్రంగా ఎగురుతూ ఉంది. హంస కన్నా ముందుకు పోయి మరలా వెనక్కు వచ్చి "ఇంకా నువ్వు ఇక్కడే ఉన్నావా?" అని మరలా ముందుకు వెళ్లేది. ఇది చూచి మిగిలిన కాకులు హంసలను గేలిచేయసాగాయి. కొద్ది సేపటికి కాకికి ఆయాసం వచ్చింది. కాని హంస అలుపనేది ఎరుగ కుండా ఎగురుతూ ఉంది ఇప్పుడు కాకి హంసతో పాటు ఎగురలేక వెనక పడింది. "అయ్యో! అనవసరంగా దీనితో పోటికి దిగాను. ఎక్కడన్నా దిగుదాము అంటే నేల అనేది లేదు. కింద అంతా సముద్రము. జలచరాలు తినేస్తాయి." అని దిగులుగా ఎగురుతూ ఉంది.

ఆ కాకిని చూచి హంస ఇలా అంది. "ఓ కాకీ! ఇది ఏ రకమైన ఎగరడం చెప్పగలవా! నాకన్నా వెనక బడ్డావు ఎందుకూ!" అని అడిగింది. కిందినుండి సముద్రపు అలలు కాకిని తాకుతున్నాయి. ఎగరడానికి బలం లేదు. అంతకంతకూ కిందికి దిగిపోతూ ఉంది కాకి. " ఓ హంసా! ఆ

వైశ్యకుమారులు పెట్టిన ఎంగిలిమెతుకు తిని కొవ్వు బట్టి, నా కన్నా బలవంతులు లేరని గర్వించాను. ఆ గరుత్మంతుని కూడా గెలువగలను అనుకున్నాను. కాని నా బలము ఏ పాటిదో ఇప్పుడు తెలుసుకున్నాను. దయచేసి నన్ను తీసుకెళ్లి మిగిలిన కాకులతో చేర్చు." అని దీనంగాఅడిగింది కాకి.

అంతకంతకూ నీటిలో మునగబోతున్న కాకిని ఆ హంస తన కాళ్లతో గట్టిగా పట్టుకొని ఒడ్డుకు చేర్చింది. మిగిలిన కాకులు ఆ కాకిని చూచి ఇలాంటి తెలివి తక్కువ పని ఎప్పుడూ చెయ్యకు అని మందలించాయి.

" కర్ణా వింటివా ఆ కాకి కథ! ఈ కథలో కాకి వైశ్యకుమారుల ఎంగిళ్లు తిని గర్వించినట్టు, నీవు కూడా ఆ కురుకుమారులుపెట్టిన మృష్టాన్నములు తిని గర్వించావు. కాని నీ కన్నా బలవంతుడు హంసలాంటి వాడైన అర్జునుని తో తలపడుతున్నావు. దీని వల్ల నీకే హాని. నా మాటవిను. అయినా, నాడు ఉత్తర గోగ్రహణ సమయమున నీ తమ్ముని చంపి, గోవులను మరలించినపుడు నీవు ఎక్కడ ఉన్నావు? ఘోష యాత్ర సమయమున సుయోధనుని విడిచి ఎందుకు పారిపోయావు? నాడు నిండు కొలువులో కృష్ణార్జునుల భుజ బలమును గూర్చి మహాఋషులు, భీష్మ,ద్రోణులు చెప్పలేదా! ఆ మాటలు విని కూడా నీవు అర్జునునితో

యుద్ధమునకు తలపడుతున్నావా! ఎందుకంటే అర్జునుని ఓడించడానికి ఆ పరమశివుని కైనా శక్తి చాలదు. కాబట్టి నీకు తగిన వీరులతో యుద్ధం చెయ్యడం మంచిది. నాకు తోచింది నేను చెప్పాను." అని అన్నాడు శల్యుడు.

"అదేమిటి శల్యా! నేను కృష్ణార్జునుల బలపరాక్రమములు తెలుపు కోకుండానే వారితో యుద్ధమునకు తలపడుతున్నాను అనుకొన్నావా! నీవు ఎన్ని చెప్పినను వారితో యుద్ధంచెయ్యకుండా మానను. నేనో, అర్జునుడో, ఎవరో ఒకరు మిగలాలి. కాబట్టి ఈ వ్యర్ధమైన మాటలు మానుము." అని శల్యుని తో అన్నాడు. అక్కడే ఉన్న మిగిలిన రాజులు వింటూ ఉండగా శల్యునితో ఇలా అన్నాడు.

"శల్యా! నాకు పరశురాముని కోపము, బ్రాహ్మణ శాపము మనసుకు సంతాపము కలుగ చేస్తున్నాయి. లేకపోతే నేను అర్జునుని అసలు లక్ష్యపెట్టను. నేను అస్త్ర విద్య నేర్చుకొనుటకు పరశురాముని వద్దకు వెళ్లాను. అప్పుడు ఆయన నన్ను నీ కులము ఏది అని అడిగాడు. బ్రహ్మాస్త్రము నేర్చుకొనుటకు నేను బ్రాహ్మణుడను అని అబద్ధము చెప్పాను. నా మాటలు నమ్మి నాకు పరశురాముడు ఎన్నో అస్త్ర శస్త్ర విద్యలు బోధించాడు పరశురాముడు. తరువాత బ్రహ్మాస్త్రము కూడా నాకు

బోధించాడు. కాని దానిని యుద్ధ సమయమున అత్యవసర సమయమున ఆపదలో మాత్రం ప్రయోగించమని చెప్పాడు.

తరువాత ఒక నాడు నా గురువు పరశురాముడు అలసి పోయి నా తొడ మీద తల పెట్టుకొని నిద్రిస్తున్నాడు. అప్పుడు ఒక పురుగు నా తొడకింద చేరి నా తొడను తొలవసాగింది. నేను కదిలిన నా గురువు కు నిద్రాభంగమగునని నేను ఆ బాధను సహించాను కాని కదలలేదు. ఆ పురుగు చేసిన గాయము నుండి రక్తము కారుతూ ఉంది. అప్పుడు నా గురుదేవుడు నిద్ర లేచాడు. రక్తస్రావమునుచూచాడు. ఏంజరిగింది అని నన్ను అడిగాడు. నేను జరిగించి చెప్పాను. నా ధైర్యమునకు సహన శక్తికి ఆ శ్చర్యపడి నిజం చెప్పు నీవు ఎవరు? నీవు నిజంగా బ్రాహ్మణుడివా. ఎందుకంటే బ్రాహ్మణులకు ఇంతటి సహనశక్తి అరుదు అని అడిగాడు. నేను భయపడి నేను బ్రాహ్మణుడను కాను సూతుడను అని చెప్పాను. అప్పుడు ఆ పరశురాముడు నా పై కోపించి   బ్రహ్మాస్త్రము నాకు ఆపదలో గుర్తుకు రాదని, మృత్యువు ఆసన్నమైనపుడు మాత్రము గుర్తుకు వస్తుందని, నాకు ఎలాంటి ఆపద సంభవించినా నాకు భార్గవాస్త్రము గుర్తుకు రాదని శాపము ఇచ్చాడు.

ఆ పరశురాముని శాపం ఆ విధంగా నన్ను వెంటాడు తుంటే, నాకు మరొక బ్రాహ్మణ శాపం కూడా తగిలింది. ఒక సారి నేను అస్త్రవిద్యను అభ్యసిస్తున్నాను. ఒక సారి నా బాణము గురి తప్పి ఒక ఆవు దూడకు తగిలింది. అది మరణించింది. ఆ ఆవుదూడ యొక్క యజమాని యైన బ్రాహ్మణుడు, ఇది హోమధేనువు. దీనిని చంపావు. కాబట్టి నీ ప్రాణాలు కూడా యుద్ధంలో పోతాయి. నీ రథచక్రాలు యుద్ధభూమిలో దిగబడతాయి. నీవు ఎవరినైతే చంపాలని ఇన్ని అస్త్ర శస్త్రాలు అభ్యసించావో అతని చేతిలోనే నీ మరణం సంభవిస్తుంది. అని శపించాడు. నాకు ఎంతో భయం వేసింది. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నీవు కోల్పోయిన ఆవు దూడకు బదులుగా వెయ్యి ఆవులు, 600 ఎద్దులు, 100 రథములు, నూరు మంది స్త్రీలను, 700 ఏనుగులను ఇస్తాను. శాంతించి నన్ను శాప విముక్తిడిని చెయ్యి అని వేడుకున్నాను. కాని ఆ బ్రాహ్మణుడు కరుణించలేదు. కర్ణా! నా శాపమునకు తిరుగులేదు కాని నా శాపము నీకు ఉత్తమ లోక ప్రాప్తి కి అడ్డురాదు. అని అన్నాడు.

శల్యా! నేను నా గురువు శాపమునకు, బ్రాహ్మణ శాపమునకు భయపడుతున్నాను కాని కృష్ణార్జునులకు భయపడటం లేదు. శల్యా! నాకు ఇంకా బ్రహ్మాస్త్రము గుర్తుకు వస్తూ ఉంది. వెంటనే మన రథము అర్జునుని వంకకు పోనిమ్ము . అతనిని సంహరిస్తాను. అర్జునుని

చంపడం నాకు తప్ప వేరే వాళ్లకు సాధ్యం కాదు కదా!" అని అన్నాడు కర్ణుడు.

అప్పుడు శల్యు డు తనలో తాను ఇలా అనుకున్నాడు. నేను పలికిన పలుకులు విని తాను అర్జునుని చేతిలో చావడం తథ్యం అనుకుంటున్నాడు. అందుకే తనలో ఉన్న లోపాలను తనకు కల గురు శాపము, బ్రాహ్మణ శాపము గురించి అందరకూ చెప్పాడు. నేను అర్జునుని బలపరాక్రమములు గురించి చెప్పడం వల్ల వీడి మనసు బాగా బలహీనమయింది. నేను ధర్మరాజుకు ఇచ్చినమాట నెరవేరింది. అని అనుకున్నాడు శల్యుడు.

తనను కాకి తోనూ అర్జునుని హంసతోనూ పోల్చడం తో కర్ణునికి బాగా కోపం వచ్చింది. "నీచుడా! నన్ను ఇలా నీచంగా పోల్చడం నీకు ధర్మమా! అవునులే. నీచులకు నీచోపమానములు తక్క వేరే ఏమి స్ఫురిస్తాయి. కాని నీ మాటలకు నేను భయపడను. అసలు అర్జునుని పరాక్రమం గురించి నేను నిన్ను అడిగానా? అనవసరంగా అందరిముందు అర్జునుని ఎందుకు పొగుడుతున్నావు? మిత్రుడ నైన నాకు ద్రోహం చేస్తున్నావు. యుద్ధములో శత్రువులను పొగిడేవాళ్లను క్షమించకూడదు. కాని నీకు సుయోధనుడు నాకు సూతుడుగా ఉండు

బాధ్యతను అప్పగించాడు కాబట్టి   ఊరుకుంటున్నాను. నేను సుయోధనుడు మంచి మిత్రులము. లోకోత్తరమైనది మా మైత్రి. కాని నీవు నాకు బద్ధవిరోధివి. నా మిత్రుడు సుయోధనునికి సంతోషం కలిగేట్టు నీకు బాధకలిగేట్టు నేను అర్జునుని జయిస్తాను. కాని నా రథం భూమిలో కూరుకు పోకుండా ఉండాలి. లేకపోతే నాకు అర్జునుని సంహరించడం ఒక పని కాదు.” అని అన్నాడు కర్ణుడు.

ఆ మాటలకు నవ్వాడు శల్యుడు. “కర్ణా! ఏలనయ్యా ఈ వ్యర్థ ప్రేలాపనలు. నీ లాంటి వాళ్లు వెయ్యి మంది వచ్చినా అర్జునుని గెలువ లేరు.” అని అన్నాడు శల్యుడు. కర్ణుడికి పట్టరాని కోపం వచ్చింది.

“శల్యా! ఒకానొక రోజు ఒక వృద్ధ బ్రాహ్మణుడు బాహ్లీక దేశస్థులు మద్యపానమదోన్మత్తులని, మాంసభక్షకులనీ, దిగంబరంగా దురాచారాలు చేస్తుంటారనీ నిందించాడు. వారి కన్నా మీ మద్రదేశస్థులు అవినీత పరులని పేర్కొన్నాడు. అలాంటి వారికి నువ్వు రాజువు. నువ్వు నోరుమూసుకొని ఉండటం మంచిది.” అని అన్నాడు.

“అదేంటి కర్ణా! అలా అంటావు. నీ గురించి నీకు తెలియదా. నిన్ను భీష్ముడు అర్ధరథుడు అని నిర్ణయించలేదా.   పైగా మీ అంగదేశస్థులు

ఆడవాళ్లను అమ్ముకుంటారట కదా! నిజమేనా! అలాంటి వారికి రాజువు. నీవు నన్ను అంటావా! ముందు నీ తప్పులు తెలుసుకొని తరువాత ఎదుటివారి తప్పులు పట్టు. ఎందుకంటే, అన్ని దేశములలోనూ మంచివారు ఉంటారు, చెడ్డ వారు ఉంటారు. అందరినీ ఒకే త్రాట కట్టరాదు కదా! ఎదుటి వ్యక్తులలోని మంచి చెడులను విచారించి మాట్లాడాలి. అంతేగాని అవివేకంతో మాట్లాడరాదు." అని అన్నాడు శల్యుడు.

వీరి వివాదము చూచి సుయోధనుడు వచ్చి సముచితమైన మాటలతో ఇద్దరినీ సమాధాన పరిచాడు. శల్యుడు కర్ణుని రథము ముందుకు పోనిచ్చాడు.

"కర్ణా! నీవు అర్జునుని జయించినచో నీవే మా మహారాజువు. కానీ మనకు ఎన్నో దుశ్శకునములు గోచరిస్తూ ఉన్నవి. ఈ రోజు యుద్ధం ఘోరంగా జరుగ బోయేట్లు ఉంది. అదుగో కర్ణా! అర్జునుని కపిధ్వజము. అటు చూడు అర్జునుడు త్రిగర్త వీరులను చించి చెండాడుతున్నాడు. కర్ణా! ఎందుకైనా మంచిది. అర్జునుని గెలుస్తానని మనం మనం అనుకొని సంతోషిద్దాం. పెద్దగా అనకు పరువుపోతుంది. ఎందుకంటే అర్జునుని గెలవడం ఆ దేవేంద్రునికైనా సాధ్యం కాదని మనకు తెలుసు కదా! కర్ణా!

కర్ణా అటు చూడు. ఆహా! భీముడు, ధర్మరాజు, నకుల సహదేవులు, ఉప పాండవులు ఎలా అరివీర భయంకరులై మెరిసిపోతున్నారో! ఎంతైనా పాండవులు ధర్మపరులు కర్ణా! అందుకే ధర్మం ఎప్పుడూ వారినే వరిస్తుంది కదా! ”అన్నాడు శల్యుడు.

అతని మాటలకు బదులు చెప్పలేదు కర్ణుడు. ఇంతలో సుయోధనుడు తన పక్షము లో ఉన్న యోధులను ఉద్దేశించి ఇలా అన్నాడు. “మహా యోధులారా! మీరందరూ అత్యంత పరాక్రమ వంతులు మీ బలపరాక్రమ ములు చూపు సమయం వచ్చింది. అందరూ ప్రాణాల మీద ఆశ విడిచి యుద్ధం చేయండి. విజయమో వీర స్వర్గమో తేల్చుకోండి.” అని ఉత్సాహ పరిచాడు.

అంతలో అశ్వత్థామ ఇలా అన్నాడు “నా తండ్రిని చంపిన దృష్ట ద్యుమ్నుని చంపి కాని నేను ఈ కవచము విప్పను. భీమార్జునులు అడ్డంవచ్చినా సరే వారిని చంపి, దృష్టద్యుమ్నుని చంపుతాను.” అని పలికాడు అశ్వత్థామ.

ఇరుపక్షములకు పోరు మొదలయింది . సుయోధనుడు తన గజసైన్యముతో బీముని ఎదుర్కొన్నాడు. కర్ణుడు ధర్మరాజును

ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు అర్జునుని తన దగ్గరగా పిలిచి "అర్జునా! అటు చూడు. కర్ణుడు పటిష్ఠమైన వ్యూహముతో యుద్ధమునకు దిగాడు. మనము కూడా అతనికి తగు విధంగా సమాధానము చెప్పాలి." అని అన్నాడు. "అన్నయ్యా! కర్ణుని సంహరించడం పెద్ద పనేమీ కాదు కదా!" అని అన్నాడు. "అయితే నీవు రాధేయుని గెలువుము. భీమసేనుడు సుయోధనుని, నకులుడు వృషసేనుని, సహదేవుడు సౌబలుని, శతానీకుడు దుశ్శాసనుని, సాత్యకి కృతవర్మను, ధృష్టద్యుమ్నుడు అశ్వత్థామను, ఉపపాండవులు శిఖండి కలిసి మిగిలిన ధృతరాష్ట్ర పుత్రులను ఎదుర్కొంటారు. నేను కృపాచార్యుని ఎదుర్కొంటాను." అని అన్నాడు.

కాని ఆ రోజు యుద్ధంలో ధర్మరాజు చెప్పినట్టు యుద్ధం జరగ లేదు. ఎవరి ఇష్టం వచ్చినట్టు వారు యుద్ధం చేస్తున్నారు. అర్జునుడు కర్ణునితో తలపడ్డాడు. మరొక పక్కనుండి సంశప్తకులు అర్జునుని మీద పడ్డారు. అర్జునుడు కర్ణుని వదిలి సంశప్తకులను ఊచకోతకోస్తున్నాడు. కాని సంశప్తకులు అర్జునుని రథమును చుట్టుముట్టారు. కాని అర్జునుడు ఆ సంశప్తకులను తన బాణములతో చించి చెండాడుతున్నాడు.

కృపాచార్యుడు, సౌబలుడు, కృతవర్మ పాండవులతో పోరుతున్నారు. రక్తం కాలువలు కడుతూ ఉంది రథములు విరుగుతున్నాయి గజములు, హయములు నేలకూలుతున్నాయి. పదాతి దళముల కళేబరములతో రణభూమి నిండిపోయింది. సుయోధనుడు కర్ణునికి సాయంగా వెళ్లాడు. కర్ణుడు పాంచాల సైన్యమును ఎదుర్కొన్నాడు. పాంచాల సైన్యమునకు బాసటగా ఛేది సైన్యము వచ్చి చేరింది. వారందరినీ కర్ణుడు తరిమి తరిమి కొడుతున్నాడు. కర్ణుడు వారందరికీ స్వర్గ ప్రాప్తి కలిగిస్తున్నాడు.

తరువాత కర్ణుడు ధర్మజుని ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు ధృ ష్టద్యుమ్నుడు కర్ణుని ఎదుర్కొన్నాడు. మరొకపక్కనుండి ప్రభద్రకులు కూడా కర్ణుని మీద పడ్డారు. కర్ణుడు ప్రభద్రకులను ఏడుబాణములతో చంపాడు. అది చూచి పాంచాలురు మహా కోపంతో కర్ణుని మీదికి వచ్చారు. కర్ణుడు 25 బాణములతో 25 మంది పాంచాలురను వధించాడు. తరువాత భానుదేవుడు, చిత్రసేనుడు, సేనాబిందు, తపనుడు, శూరసేనుడు అను ఐదుగురు పాంచాలురు కర్ణుని ఎదుర్కొనగా, 5 బాణములతో వారిని వధించాడు కర్ణుడు.

కర్ణుని వెంట అతని కుమారుడు సుషేణుడు, సత్యసేనుడు, వృషసేనుడు అతనికి తోడుగా వస్తున్నారు. అపుడు భీమసేనుడు, ధృష్టద్యుమ్నుడు, శిఖండి, జనమే జయుడు, సాత్యకి, నకుల సహదేవులు, ఉప పాండవులు కేకయ, మత్స్య, యోధులు కర్ణుని ఎదుర్కొన్నారు. వారందరూ కర్ణుని మీద, అతని కుమారుల మీద ధారాపాతంగా అంప వర్షము కురిపించారు. ఇది చూచిన దుర్యోధనుడు, దుశ్శాసనుడు, వారి కుమారులు తమ తమ గజసేనలతో వచ్చి భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నారు. సుయోధనుడు వారి మీద శరవర్షము కురిపించాడు. కాని భీముడు వాటిని ఛిన్నాభిన్నం చేసి, మరలా సుయోధనుని మీద అత్యంత పదునైన బాణములను ప్రయోగించాడు. వాటి దాటికి సుయోధనుడు అతని పరివారము నిలువలేకపోయారు. భీముని బాణముల దెబ్బకు ఏనుగులు కూలి పోతున్నాయి. హయములు ప్రాణాలు కోల్పోతున్నాయి.

అప్పుడు కృపా చార్యుడు భీమసేనునితో తలపడ్డాడు. దుశ్శాసనుడు అతనికి తోడుగా నిలిచాడు. కర్ణుని కుమారులు భీమసేనునితో యుద్ధమునకు దిగారు. కర్ణుని కుమారుడు సుషేణుడు భీముని విల్లు విరిచాడు. భీముని గుండెలలోకి దిగేట్టు ఏడు బాణములు కొట్టాడు. భీముడు మరొక విల్లు తీసుకున్నాడు. కర్ణుని కుమారుడైన

సుషేణుని ధనుస్సు విరిచాడు. అతనిమీద 14 బాణములు ప్రయోగించాడు. కర్ణుని మీద 73 బాణములు సంధించాడు.

ఇంతలో కర్ణుని కుమారుడు సత్యసేనుడు భీ మసేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. భీమసేనుడు అతని సారధిని చంపాడు. ధ్వజమును విరిచాడు. మరియొక వాడియైన బాణముతో సత్యసేనుని శిరస్సును ఖండించాడు. తరువాత కృపాచార్యుడు, కృతవర్మ మొదలగు రధికుల ధనుస్సులు విరిచాడు. వారిని అతి క్రూరమైన బాణములతోకొట్టాడు. దుశ్శాసనుని మీద 5 బాణములు, సౌబలుని మీద 6 బాణముల ప్రయోగించాడు. ఉలూకుని అతని తమ్ముని రథములను విరిచాడు.

కర్ణుని కుమారుని చూచి "ఓరి సుషేణా! ఈ దెబ్బతో చచ్చావురా!" అంటూ వాడి యైన బాణములు అతని మీద ప్రయోగించాడు. కర్ణుడు మధ్యలోనే ఆ బాణములను త్రుంచాడు. భీముని మీద మూడు అతి క్రూరమైన బాణములను ప్రయోగించాడు. భీముడు మరలా సుషేణుని మీద బాణవర్షము కురిపించాడు. కర్ణుడు ఆ బాణముల నన్నింటినీ ఖండించాడు. భీముని మీద 73 తీవ్రమైనబాణములను ప్రయోగించాడు.

ఆ సమయములో నకులుడు వచ్చి కర్ణుని ఎదుర్కొన్నాడు. సుషేణుడు నకులుని మీద బాణ వర్షము కురిపించాడు. నకులుని విల్లు విరిచాడు. నకులుడు మరొక విల్లు తీసుకొని సుషేణుని విల్లు విరిచాడు. సుషేణుడు మరొక విల్లు తీసుకొని నకులుని మీద 60 బాణములు సంధించాడు. సహదేవుడు నకులునికి సాయంగా వచ్చాడు. సుషేణుడు సహదేవుని మీద 7 బాణములు వేశాడు. నకుల సహదేవులిద్దరూ సుషేణుని తో ఘోరంగా యుద్ధం చేస్తున్నారు.

సుషేణుని తమ్ముడైన వృషసేనుడు సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. సాత్యకి వృషసేనుడిమీద 77 బాణములు ప్రయోగించాడు. అతడి సూతుని మీద 3 బాణములు వేసి అతనిని నొప్పించాడు. వృషసేనుడి విల్లు విరిచాడు. హయములను చంపాడు. అతని పతాకమును ఖండించాడు. వృషసేనుడి గుండెలకు గురిపెట్టి కొట్టాడు. వృషసేనుడు తన కత్తి డాలు తీసుకొని రథము దిగి సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. సాత్యకి అతని కత్తి డాలును ఖండించాడు. అప్పుడు దుశ్శాసనుడు వచ్చి వృషసేనుని తన రథము మీద ఎక్కించుకుని వెళ్లిపోయాడు.

కర్ణుడు సాత్యకి పైన బాణములు సంధించాడు. సాత్యకి రథమును కూల్చాడు. సాత్యకి మరొక రథమును ఎక్కి కర్ణుని ఎదుర్కొన్నాడు

ఇంతలో ఉప పాండవులు, ధృష్టద్యుమ్నుడు, శిఖండి, భీముడు, నకుల సహదేవులు సాత్యకికి సాయంగా వచ్చాడు. కర్ణునికి సాత్యకికి ఘోర యుద్ధం జరిగింది. సాత్యకి, ధృష్టద్యుమ్నుడు, భీమసేనుడు, ఉప పాండవులు కలిసి కర్ణుని మీద శరవర్షము కురిపించారు. కర్ణుడు వారందరి రథములను విరిచాడు. అందరినీ విరథులను చేసాడు.

కర్ణుడు ధర్మరాజు మీదికి దూకాడు అప్పుడు ఛేది సైన్యము ధర్మరాజుకు సాయంగా వచ్చింది. కర్ణుడు వారినందరినీ తరుముతున్నాడు. ఇంతలో సాత్యకి, శిఖండి, మరి కొందరు వీరులు ధర్మరాజుకు సాయంగా వచ్చారు. వారి మధ్య యుద్ధం తీవ్రతరమయింది. కాని కర్ణుని పరాక్రమము ముందు పాండవ సేనలు వెల వెల పోతున్నాయి. కర్ణుడు ధర్మరాజు మీద శరవర్షము కురిపిస్తున్నాడు. ధర్మరాజు ధనుస్సును ఖండించాడు. 90 బాణములతో ధర్మరాజు తొడుక్కున్న కవచమును చీల్చాడు. ధర్మరాజు శక్తి ఆయుధమును కర్ణుని మీదికి విసిరాడు కర్ణుడు దానిని ముక్కలు ముక్కలుగా ఖండించాడు. ధర్మరాజు కర్ణుని శరీరం అంతా బాణములతో కొట్టాడు. కర్ణుడు ధర్మజుని పతాకమును ఖండించి, అతని సారధిని చంపాడు.

సాత్యకి, శిఖండి కర్ణుని మీద బాణ వర్షము కురిపించారు. కర్ణుడు వారి రథములను విరగ్గొట్టాడు. వారి ధనుస్సులను విరిచాడు. వెంటనే ధర్మరాజు శరీరం అంతా వాడియైన బాణములతో కొట్టాడు. కర్ణుని విజృంభణ తట్టుకోలేక ధర్మరాజు తన రథమును పక్కకు మళ్లించి, యుద్ధభూమి నుండి తొలగిపోయాడు.

కర్ణుడు ధర్మరాజు వెంట తరిమాడు. పరిహాసంగా ఇలా అన్నాడు. “ ఓ ధర్మరాజా! నీవు క్షత్రియకులములో పుట్టావు. ధర్మాధర్మ విచక్షణ తెలిసిన వాడవు. ఈ ప్రకారము భీరువు మాదిరి ప్రాణములు కాపాడుకొనుటకు యుద్ధరంగమునుండి పారిపోవుటతగునా!   నీకు రాజనీతి తెలియదు. నీవు బ్రాహ్మణ సహజమైన పిరివివాడివి. వెళ్లు...... వెళ్లి యజ్ఞ యాగములు చేసికొని జీవించు. నీకు యుద్ధం ఎందుకు? నా వంటి వారలతో యుద్ధం చేస్తే నీకు ఆపదలే ఎదురవుతాయి. నేను నీ ప్రాణములు తీయను కాని నీవు వెంటనే కృష్ణార్జునుల ఉన్న చోటికి పో !” అని అన్నాడు.

ఇక్కడ కూడా తాను తన తల్లి కుంతికి ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకున్నాడు కర్ణుడు. ధర్మరాజును చంపకుండా వదిలిపెట్టాడు. ఇది తెలియని ధర్మరాజు   సిగ్గుతో తలవంచుకొని అక్కడి నుండి

వెళ్లిపోయాడు. కర్ణుడు ధర్మరాజును విడిచి అతని సైన్యమును హతమారు స్తున్నాడు. ధర్మరాజు అక్కడి నుండి వెళ్లడం చూచి అతని సైన్యము కూడా పారిపోయింది. కౌరవ సైన్యములో హర్షధ్వానాలు, భేరీ మృదంగ ధ్వానాలు చెలరేగాయి.

తన సైన్యము పారి పోవడం చూచాడు ధర్మరాజు. వారిని ధైర్యవచనము లతో యుద్ధమునకు పురి కొల్పాడు. ధర్మజుని మాటలకు రోషంతెచ్చుకున్న పాండవ సేన భీమసేనుని నాయకత్వంలో మరలా విజృంభిం చారు. భీముడు, సాత్యకి, ధృష్టద్యుమ్నుడు కలిసి కౌరవ సేనను నిర్మూలిస్తున్నారు. వారి ధాటికి తట్టుకోలేక కౌరవ సైన్యము పారిపోసాగింది. కర్ణుడు వారికి ధైర్యము చెప్పి మరలా యుద్ధోన్ముఖులను చేసాడు.

భీముడు సాత్యకీ ధృష్టద్యుమ్నులతో ఇలా అన్నాడు. " నా అన్న యుధిష్ఠిరుని భంగపాటు నాకు చాలా బాధ కలిగించింది. ఆయనను రక్షించే బాధ్యత మీకు అప్పగిస్తు న్నాను. నేను వెళ్లి నా అన్న ను అవమానించిన కర్ణుని మీద పగ తీర్చు కుంటాను. ఈ రోజు నేను కర్ణుడో ఎవరో ఒకరే మిగలాలి." అన్నాడు భీమసేనుడు. వారికి ధర్మరాజు రక్షణ బాధ్యత అప్పగించి తాను కర్ణుని మీదికి వెళ్లాడు.

మహాక్రోధంతో తన మీదికి వస్తున్న భీమసేనుని చూచి శల్యుడు కర్ణుని తో ఇలా అన్నాడు. "కర్ణా! అటు చూడు. భీమసేనుడు అపరిమితమైన క్రోధంతో ఇటే వస్తున్నాడు. అతడు కోపించిన మూడులోకములను కూడా లెక్కచెయ్యడు. నీవు అతనిని ఎదుర్కొని నీ బలపరాక్రమములు చూపించు." అని అన్నాడు.

" శల్యా! భీముడుపరాక్రమ వంతుడు కాదు. అల్పుడు. ఇతనిని చంపితే నాకు కీర్తి ఎలా వస్తుంది. అందుకని ఇతనిని నేను చంపను. వీడితో యుద్ధం చేస్తాను. భీమసేనుడి కొరకు అర్జునుడు రావాలి. నేను అర్జునుని చంపాలి. అప్పుడే నా పరాక్రమానికి పరాకాష్ఠ. అంతేకాని ఈ భీముడు ఒక లెక్క కాదు. మన రథము భీముని ఎదురుగా పోనిమ్ము ."అన్నాడు కర్ణుడు.

కర్ణుడు భీమసేనుని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. కర్ణుడు భీముని విల్లు తుంచాడు. భీముడు మరొక విల్లు అందుకొని కర్ణుని వక్షస్థలమును గురి చూచి కొట్టాడు. కర్ణుడు కూడా భీముని కవచాన్ని తన బాణములతో చీల్చాడు. భీముడు కర్ణుని మీదికి ఒక బల్లెం విసిరాడు ఆ బల్లెము కర్ణుని వక్షస్థలము తాకింది. కర్ణుడు తన రథము మీద

మూర్ఛపోయాడు. తన అన్నను తూల నాడిన నాలుకను కోస్తానని భీముడు ఒక ఖడ్గము తీసుకొని కర్ణుని రథం మీదికి ఉరికాడు.

శల్యుడు అతనిని వారించాడు.“ భీమసేనా! ఆగు. కర్ణుడు చావలేదు. మూర్ఛపోయాడు. ఇప్పుడు నీవు అతని నాలుక కోస్తే తీవ్ర రక్తస్రావంతో మరణిస్తాడు అప్పుడు నీ అన్న ప్రతిజ్ఞ నెరవేరదు. కాబట్టి ఇతనిని వదిలిపెట్టు.” అని అన్నాడు.

భీమసేనుడు ఆగిపోయాడు. “శల్యా! మీరు నిజం చెప్పారు. నా అన్నను తూలనాడాడు అన్న కోపంతో వాస్తవాలు మరిచాను. నాడు కౌరవ సభలో ద్రౌపదిని అవమానిం చినపుడు నా అన్న ధర్మరాజు మాటమీద నా కోపం అణుచు కొన్నాను. ఈరోజు దానికి ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలని అనుకున్నాను. కాని ఇప్పుడు నేను కర్ణుని చంపితే నా అన్న ప్రతిజ్ఞా భంగంఅవుతుంది. అది నేను భరించలేను. నాకు సరి అయిన సమయంలో గుర్తు చేసారు.” అంటూ కర్ణుని వదిలిపెట్టి వెళ్లాడు భీమసేనుడు. శల్యుడు రథమును పక్కకు తీసుకొని పోయాడు.

ఇది చూచాడు సుయోధనుడు. తన తమ్ములను చూచి కర్ణుడు భీమసేనుని చేతిలో భంగపడినట్టున్నాడు. మీరు కర్ణునికి సాయంగా

వెళ్ళండి అని ఆదేశించాడు. వెంటనే శ్రుత వర్మ మొదలగు వారు భీమసేనుని చుట్టుముట్టారు. అది చూచిన భీమసేనుడు విజృంభించాడు. శ్రుత వర్మను, అతని అనుచరులను ఒకే వేటుతో నేలకూల్చాడు. వికటుడు, సముడు, నందుడు, ఉపనందుడు, గ్రాథుడు మొదలగు కురుకుమారులను తన బల్లెంతో చంపాడు. ఇంతలో కర్ణుడు మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. వెంటనే భీముని ధనుస్సు ఖండించాడు. భీముడు కర్ణునిపై తన గదను ప్రయో గించాడు. కర్ణుడు ఆ గదను ఖండించాడు. భీమసేనుని మీద అత్యంత ప్రకాశంతో వెలిగిపోయే పది దివ్యాస్త్రములను ప్రయోగించాడు. భీమసేనుడు వాటి బారినుండి తప్పుకొని కర్ణుని వక్షస్థలమునకు గురిపెట్టి ఒక బాణం విసిరాడు. ఆ బాణము కర్ణుని వక్షస్థలమును చీల్చింది. వెంటనే కర్ణుడు భీముని విల్లు విరిచి, అతని మీద 25 బాణములు ప్రయోగించాడు. అతని హయములను చంపాడు.

భీముడు తన గదతీసుకొని నేలమీదికి దిగాడు. కర్ణుని మీదికి ఉరికాడు. అడ్డంగా వచ్చి ఏనుగులను, హయములను చంపుతున్నాడు. శకునికి చెందిన 3000 వేల మంది గాంధార అశ్వ సైన్యమును తునుమాడాడు. రథములను విరగ్గొడుతున్నాడు. ఏనుగులను, హయములను, కాల్బలమును చంపుతున్నాడు. తన గదాయుధముతో

రణభూమి అంతా తానే అయి విహరిస్తున్నాడు. ఇంతలో 600 మంది గాంధార యోధులు భీమసేనుని చుట్టుముట్టారు. వారి నందరినీ భీమ సేనుడు సూతులు, అశ్వములు, పతాకములు, రథములు, సహితంగా నాశనం చేసాడు. ఇది చూచిన శకుని యవన సైనికులు 3000 మందిని భీమసేనుని మీదికి పంపాడు. వారినందరినీ అడవిలో కార్చిచ్చు వెదురు పొదలను కాల్చినట్టు సర్వ నాశనం చేసాడు భీమసేనుడు. ఇంతలో భీమసేనుడు మరొక రథం ఎక్కాడు. రథం మీదినుండి యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

మరొక పక్క కర్ణుడు తన తీవ్రమైన బాణములతో ధర్మరాజుతోయుద్ధం చేస్తున్నాడు. ధర్మరాజు సారథిని చంపాడు. సారథి చనిపోగానే ధర్మజుని రథమునకు కట్టిన అశ్వములు రథమును పక్కకు లాగుకొని వెళ్ళాయి. ఇది చూచి భీమసేనుడు మరలా కర్ణుని ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు సాత్యకి భీముని దాటుకుంటూ కర్ణుని మీదికి ఉరికాడు. ఇరువురు తమ తమ బాణములతో ఆకాశాన్ని కప్పివేసారు.

అప్పటికి మధ్యాహ్నం అయింది. కర్ణుని కి సాయంగా కృ పాచార్యుడు, శకుని, కృతవర్మ, అశ్వత్థామ తమ తమ సైన్యములతో వచ్చారు. ఇరు పక్షములకు పోరు ఘోరమయింది. రక్తం వరదలై

పారుతూ ఉంది. రథములు విరుగుతున్నాయి. హయములు, ఏనుగుల కళేబరములతో రణభూమి నిండిపోయింది. తెగిన తలలు, విరిగిన కాళ్లు చేతులు, తునాతునకలైన ధనుస్సులు, నేల మీద దొర్లే కిరీటములు, ఛత్రములు, చామరములు, పతాకములు, కరి,హయ,నర కళేబరముల గుట్టలు, వీటితో రణరంగమంతటా నిండిపోయింది.

అర్జునుడు తనను ఎదిరించిన త్రిగర్త సైనికులతో ఘోరంగా యుద్ధం చేస్తున్నాడు. సుశర్మ అర్జునుని మీద 10 అస్త్రములు ప్రయోగించాడు. కృష్ణుని 3 బాణములతో కొట్టాడు. కపిధ్వజమును తెగనరికాడు. కపిధ్వజము మీద ఉన్న హనుమంతుడు బిగ్గరగా అరిచాడు. ఆ అరుపుకు సంశప్తక సైన్యము మూర్ఛపోయారు. వెంటనే తేరుకొని అర్జునుని రథమును చుట్టుముట్టారు. అర్జునుడు వారి మీద బాణప్రయోగం చేస్తుంటే కృష్ణుడు అవలీలగా తన రథమును వారి మధ్యనుండిబయటకు తీసుకొని వచ్చాడు.

అర్జునుడు సర్పాస్త్రము ప్రయోగించి సంశప్తకుల కాళ్లను బంధించాడు. నాగాస్త్ర బంధంలో చిక్కుకున్న త్రిగర్త సైనికులు అర్జునుని రథమును వదిలిపెట్టారు. ఇంతలో సుశర్మ గరుడాస్త్రము ప్రయోగించి తన సైన్యమును నాగాస్త్రము నుండి విముక్తిచేసాడు.

అర్జునుని మీద ఒక దివ్యాస్త్రము ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్ర ప్రభావమునకు అర్జునుడు తన రథము మీద పడి మూర్ఛపోయాడు. అర్జునుడు చనిపోయాడని కౌరవ సైన్యము హర్షధ్వానాలు చేసింది. భేరీ మృదంగ ధ్వానములు మిన్నుముట్టాయి.

ఇంతలో అర్జునుడు మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. సుశర్మను తన బాణములతో ముంచెత్తాడు. త్రిగర్త సైన్మము మీద ఇంద్ర అస్త్రము ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రము ప్రభావమున అందు నుండి వివిధ బాణాకృతులు వెలువడి త్రిగర్త సైన్యమును బలి తీసుకున్నాయి. పోయిన వాళ్లు పోగా మిగిలిన 14,000 మంది సంశప్తక సైన్యము ఒక్కుమ్మడిగా అర్జునుని చుట్టుముట్టారు. అర్జునుడు వారితో భీకరంగా యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

మరొక పక్క పాండవ సైన్యము ధాటికి తట్టుకోలేక కౌరవ సైన్యము పారిపోతుంటే సుయోధనుడు, కృతవర్మ, దుశ్శాసనుడు, మొదలగువారు తమ తమ సైనికులను తిరిగి యుద్ధోన్ముఖులను చేస్తున్నారు. కృపాచార్యుడు పాంచాల సైన్యము మీద శరములను వర్షము మాదిరి కురిపిస్తున్నాడు. శిఖండి ఎక్కిన రథమును విరిచాడు. సారథిని చంపాడు. హయములను చంపాడు. శిఖండి తన రథము దిగి

ఒక పెద్ద కత్తి తీసుకొని కృపాచార్యుని మీదికి వస్తున్నాడు. కృపాచార్యుడు శిఖండి మీద బాణములను గుప్పిస్తున్నాడు.

ఇంతలో ధృష్టద్యుమ్నుడు కృపాచార్యుని ఎదుర్కొన్నాడు. కృతవర్మ మధ్యలో వచ్చి ధృష్టద్యుమ్నుని ఎదుర్కొన్నాడు. ధర్మరాజు, ఉపపాండవులతో కూడి అశ్వత్థామను, నకుల సహదేవులు సుయోధనుని, భీమసేనుడు కర్ణుని, ఎదుర్కొని యుద్ధం చేస్తున్నారు. ఇంతలో కృపాచార్యుడు శిఖండి చేతిలో ఉన్న డాలును ఖండించాడు. శిఖండి తన చేతిలో ఉన్న కత్తితోనే కృపాచార్యుని ఎదుర్కొంటున్నాడు.

ఇంతలో సుకేతుడు మధ్యగా వచ్చి కృపాచార్యుని ఎదుర్కొన్నాడు. శిఖండి అక్కడి నుండి వెళ్లిపోయాడు. కృపాచార్యుడు సుకేతుని మీద ఆరు బాణములు వేసి అతని విల్లు ఖండించాడు. సుకేతుడు మరొక విల్లు తీసుకోగా, కృపాచార్యుడు దానిని కూడా ఖండించాడు. సుకేతుడు మరొక విల్లు తీసుకొని కృపాచార్యుని విల్లు విరిచాడు. అతని అశ్వములను సారధిని కొట్టాడు. కృపాచార్యుడు మరొక విల్లు తీసుకొని సుకేతుని మీద 30 బాణములు ప్రయోగించాడు. కృపాచార్యుని బాణముల ధాటికి తట్టుకోలేకపోయాడు సుకేతుడు. అప్పుడు కృపాచార్యుడు ఒకే ఒక బాణంతో సుకేతుని శిరస్సు ఖండించాడు. సుకేతుని మరణము చూచిన అతని సేనలు చెల్లాచెదరయ్యాయి.

ధృష్టద్యుమ్నుడు కృతవర్మ వక్షస్థలాన్ని గురిపెట్టి తొమ్మిది బాణములు వేసాడు. కృతవర్మ సారధిని, అశ్వములను, ధ్వజమును, రధమును తన బాణములతో కప్పివేసాడు. కృత వర్మ రధమునుండి కిందికి దిగి అక్కడినుండి వెళ్లిపోయాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడు కృతవర్మ కోసం వెతుకుతూ, దొరికిన అతని సారధిని చంపాడు. ఇంతలో కృతవర్మ నేను ఇక్కడ ఉన్నాను అని పెద్దగా అరిచాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడు ఆ వైపుకు పరుగెట్టాడు. కృతవర్మ నేల మీద నిలబడి ఒక విల్లు అందుకున్నాడు. ధృష్టద్యుమ్నునితో తలపడ్డాడు. ఇది చూచిన కౌరవ వీరుడు, కృత వర్మను తన రధము మీదికి లాగుకొని అక్కడి నుండి దూరంగా తీసుకొని వెళ్లాడు. చేతికి చిక్కిన కృతవర్మ తప్పించుకొని పోవడంతో, ధృష్టద్యుమ్నుడు కౌరవ సేన మీదపడ్డాడు.

ధర్మరాజు అశ్వత్థామతో యుద్ధం చేస్తుంటే, అతనికి తోడుగా సాత్యకి వచ్చాడు. అశ్వత్థామ వారి నందరినీ తన శరపరంపరలతో ముంచెత్తాడు. ధర్మరాజు కూడా అశ్వత్థామ మీద బాణ వర్షము కురిపించాడు. అశ్వత్థామ ధర్మరాజు విల్లు త్రుంచి అతని మీద మూడు బాణములు వేసాడు. ఇంతలో సాత్యకి అశ్వత్థామ విల్లు త్రుంచాడు. అశ్వత్థామ ఒక ఈటె తీసుకొని సాత్యకి సారధిని చంపాడు. అతనిపై

బాణవర్షము కురిపించాడు. సారధి లేని సాత్యకి రథమును గుర్రములు ఎటో ఈడ్చుకొని వెళ్లాయి.

పాండవ సైనికులు అశ్వత్థామ మీద శర వర్షము కురిపించారు. అశ్వత్థామ కోపోద్రిక్తుడై పాండవ సైనికులను ఊచకోత కోసాడు. ఇది విన్న సుయోధనుడు పాండవులు కూడా అశ్వత్థామ చేతిలో హతమయ్యారని సంతోషించాడు. ఇంతలో ధర్మరాజు అశ్వత్థాను తరుముతున్న దృశ్యం కంటపడి హతాశుడయ్యాడు. ఈ ప్రకారంగా జయాపజయాలు క్షణక్షణము మారుతున్నాయి.

ధర్మరాజుఅశ్వత్థామను చూచి "గురుపుత్రా! అశ్వత్థామా! నీవు అత్యంత బలవంతుడివి. అస్త్రశస్త్రపారంగతుడివి. నీ పరాక్రమము నా మీద కాకుండా నా సేనాపతి ధృష్టద్యుమ్నుని మీద చూపించు. అయినా నీవు బ్రాహ్మణుడవు. కాని నీకు దయా, జాలి, కృతజ్ఞత ఏ కోశానా లేవు కదా! నీవు బ్రాహ్మణ సహజమైన జపతపాదులు విడిచి ఇలా విల్లుపట్టి యుద్ధం చెయ్యడం ధర్మం అనిపించు కుంటుందా!" అని అన్నాడు. కాని ఈ మాటలు పట్టించుకోకుండా అశ్వత్థామ ధర్మరాజు మీద బాణవర్షము కురిపించాడు. అశ్వత్థామ బాణముల ధాటికి తట్టుకోలేక ధర్మరాజు అక్కడినుండి పారిపోయాడు.

ఇంతలో అప్పటిదాకా భీమసేనుని తో యుద్ధం చేస్తున్న కర్ణుడు కృపా చార్యునికి సాయంగా అక్కడికి వచ్చాడు. భీముడు కౌరవ సేనలను చెల్లాచెదరు చేస్తున్నాడు. సుయోధనుడు నకులసహదేవులతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. సుయోధనుడు సహదేవుని ధ్వజమును ఖండించాడు. వారిద్దరి ధనుస్సులను త్రుంచాడు. నకుల సహదేవులు వేరు ధన్నులు ధరించి సుయోధనుని మీద శరవర్షము కురిపించారు. కోపించిన సుయోధనుడు వారిరువురిని తన బాణములతో కప్పివేసాడు. వారి మరణం సుయోధనుని చేతిలో తథ్యం అనుకుంటున్న తరుణంలో ధృష్టద్యుమ్నుడు అక్కడకు వేగంగా వచ్చి వారిని రక్షించాడు.

సుయోధనుడు ధృష్టద్యుమ్నుని మీద అత్యంత తీవ్రమైన బాణములను ప్రయోగించాడు. అతని విల్లు ఖండించాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడు వేరొక విల్లు తీసుకొని సుయోధనుని మీద బాణవర్షము కురిపించాడు. సుయోధనుడు ధృష్టద్యుమ్నుని ధనుస్సు ఖండించి అతని నొసట మీద 10 అస్త్రములను నాటాడు. ధృష్టద్యుమ్నునికి కోపం అవధులు దాటింది. వేరొక విల్లు చేబూని సుయో ధనుని ధనుస్సును, పతాకమును, రథమును ఖండించాడు. సుయోధనుడు కూడా ఏ మాత్రం జంకకుండా ధృష్టద్యుమ్నుడి బల్లెము, ఖడ్గము, ధ్వజము,

అశ్వములను, సారధిని, కవచమును తునాతునకలుగా ఖండించాడు. ఇది చూచిన ధృష్టద్యుమ్నుని సోదరుడు అతనిని వెంటనే తన రథము మీదికి లాగి అక్కడి నుండి తప్పించాడు.

అప్పటి వరకూ సాత్యకి తో పోరుతున్న కర్ణుడు అతనిని విడిచి ధృ ష్ట ద్యుమ్నుని వెంబడించాడు. సాత్యకి కర్ణుని తరుముతున్నాడు. కర్ణునికి ధృష్టద్యుమ్నుని కి ఘోర యుద్ధం జరిగింది. పాంచాల రాకుమారులు ఎనిమిది మంది మధ్యలో వచ్చి కర్ణుని ఎదుర్కొన్నారు. కర్ణుడు వారినందరినీ యమ పురికి పంపాడు. ఛేది, పాంచాల వీరులు కర్ణుని చుట్టుముట్టారు. కర్ణుడు వారినందరినీ సంహరించాడు. తరువాత ధర్మరాజు వైపుకు వెళుతున్నాడు. అది చూచి ధృష్టద్యుమ్నుడు, ఉప పాండవులు, నకుల సహదేవులు, శిఖండి, సాత్యకి ఒక్కుమ్మడిగా కర్ణుని చుట్టుముట్టారు.

మరొక పక్క భీమసేనుడు కౌరవ సైన్యమును నిర్దాక్షిణ్యముగా సంహ రిస్తున్నాడు. అతని వీర విహారమునకు మారణ హోమమునకు భయపడి కౌరవ సైన్యము అతని ఎదుట పడుటకు సాహసించుటలేదు. మరొక పక్క అర్జునుడు సంశప్తకుల నందరినీ సంహరించి, మిగిలిన త్రిగర్త సైనికులను తరుముతున్నాడు. త్రిగర్త సైనికులు పారిపోగా, అర్జునుడు తన రథమును కర్ణునికి అభిముఖంగా తోలమన్నాడు.

ఇది చూచిన సుయోధనుడు త్రిగర్త సైనికులను ప్రోత్సాహపరిచి యుద్ధోన్ముఖులను చేస్తున్నాడు. అప్పుడు త్రిగర్త సైనికులు, కాంభోజరాజ సేనల సాయంతో మరలా అర్జునుని చుట్టుముట్టారు. అర్జునుడు కాంభోజరాజ సేనల తో సహా త్రిగర్త సైనికుల తలలు నరికాడు. రణభూమి అంతా వారి మొండెములతో నిండిపోయింది. ఇంతలో కాంభోజరాజు సోదరుడు అర్జునుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఒకే ఒక బాణంతో అర్జునుడు అతని చేతులు ఖండించాడు. అది చూచిన యవనసేనలు అర్జునుని చుట్టుముట్టాయి. కాని అర్జునుని చేతిలో అంతలోనే హతమయ్యాయి.

శ్రీ కృష్ణుని సారథ్యంలో అర్జునుడు ఎక్కడ చూచి నా తా నే అయి రణభూమి అంతా వీరవిహారం చేస్తున్నాడు. అది చూచిన అశ్వత్థామ అర్జునుని తన దగ్గరకు పిలిచి "అర్జునా! నీవు నా తో యుద్ధం చెయ్యడం లేదు. రా. నన్ను నీ అతిథిగా పిలిచి నాకు యుద్ధమును ఆతిథ్యంగా ఇవ్వు" అని అన్నాడు. అప్పుడు అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని వంక చూచాడు. కృష్ణుడు అశ్వత్థామ ఎదురుగా రథము నిలిపి "అశ్వత్థామా! అర్జునునితో తనివిదీరా యుద్ధము చేసి సుయోధనుని రుణం తీర్చుకో" అన్నాడు.

వెంటనే అశ్వత్థామ కృష్ణుడి మీద 60 బాణములు ప్రయోగించాడు. అర్జునుని మీద మూడు బాణములు వేసాడు. అర్జునుడు వెంటనే అశ్వత్థామ విల్లును విరిచాడు. అశ్వత్థామ మరొక ధనుస్సు తీసుకొని అర్జునుని శరీరం అంతా తీవ్రమైన బాణములు ప్రయోగించాడు. తరువాత అశ్వత్థామ కృష్ణా ర్జునుల మీద శరవర్షము కురిపించి వారి రథమును తన బాణసమూహంతో కప్పివేసాడు. వారి రథమును కదలకుండా చేసాడు.

కృష్ణార్జునులకు ఏమయిందో తెలియక సైనికులు హా హా కారాలు చేసారు. కృష్ణుడు అర్జునుని వంక చూచి "అర్జునా! ఇదేమి వింత. నీవు అశ్వత్థామ చేతిలో ఓడిపోవడమా! నీ లో పరాక్రమం నశించిందా. నీ గాండీవంలో బలం తగ్గిందా! లేక అశ్వత్థా నీ గురుపుత్రుడని జాలి చూపిస్తున్నావా! లేక నీలో నీవే అధైర్యపడుతున్నావా!" అని అన్నాడు.

దానికి అర్జునునికి కోపం వచ్చింది. వెంటనే పదునైన బాణములతో అశ్వత్థామ విల్లు ఖండించాడు. అతని పతాకము ను విరిచాడు. అశ్వత్థామ ఒక బల్లెం తీసుకున్నాడు. అర్జునుడు దానిని కూడా ఖండించాడు. అశ్వత్థామ నిరాయుధుడయ్యాడు. ఇది చూచారు సంశప్తకులు. అర్జునుని చుట్టుముట్టారు. అర్జునుడు వారినందరినీ

క్షణాలలో చంపాడు. వారి సైన్యములోని రధములను విరగ్గొట్టాడు. ఏనుగులను, హయములను చంపాడు.

సంశప్తకులకు తోడుగా అంగ, వంగ, నిషాద,కళింగ దేశాల సేనలు అర్జునుని మీదికి దూకాయి. ఇంతలో అశ్వత్థామ వేరొక రధమును, విల్లును సమకూర్చుకొని, మరలా అర్జునుని ఎదుర్కొన్నాడు.అర్జునుని మీద కృష్ణుని మీదా అత్యంత క్రూరమైన అస్త్రములను ప్రయోగించాడు. వెంటనే అర్జునుడు అశ్వత్థామ శిరమున, కంఠము మీద, చేతుల మీద, గుండెలమీద, పాదముల మీద శరప్రయోగం చేసాడు. అశ్వత్థామ ఎక్కిన రధమునకు కట్టిన గుర్రముల పగ్గములను ఖండించాడు. అప్పుడు ఆ రథాశ్వములు అదు పు తప్పి అశ్వత్థామ రధమును ఎటోలాగుకొని వెళ్లాయి. అశ్వత్థామ తన రధమును అదుపులోకి తెచ్చుకొని కర్ణుని వైపు వెళ్లాడు. మిగిలిన సంశప్తకుల గర్వము అణచుటకు అర్జునుడు వారి వంకకు వెళ్లాడు.

ఇంతలో మగధ రాజు దండధారుడు అను వాడు తన గజమును ఎక్కి పాండవ సైన్యములో చొరబడి నాశనం చేస్తున్నాడు అది చూచి కృ ష్ణుడు అర్జునా! ముందు వాడి పని పట్టు అని అన్నాడు. రధమును అతని వైపుకు పోనిచ్చాడు. దండధారుడు కూడా కృష్ణార్జునులకు ఎదురుగా

తన ఏనుగును పోనిచ్చి వారి మీద అత్యంత పదునైన బాణములు విసిరాడు. తన బాణములతో కృష్ణార్జునులను ముంచెత్తాడు. అర్జునుడు ఒకే ఒక బాణంతో దండధారుని రెండు చేతులు నరికాడు. అతడి ఏనుగును మరొక బాణంతో వధించాడు. అతడి సైన్యాన్ని చెల్లాచెదరు చేసాడు.

మరలా అర్జునుడు సంశప్తక సైన్యము మీదికి వెళ్లాడు. ఇంతలో సుయోధనుడు తన సైన్యముతో వచ్చి కర్ణుని కలిసాడు. ఇరువురి సైన్యములు పాండవుల సేనలను చుట్టుముట్టాయి. ఇంతలో పుళింద, బాహ్లిక, ఆంధ్ర.భోజ సైన్యాలు వచ్చి సుయోధనునికి అండగా నిలిచాయి. అపారమైన సేనావాహినితో సుయోధనుడు, కర్ణుడు పాండవసైన్యమును చుట్టుముట్టారు. వారి ధాటికి ఆగలేక పాండవ సేనలు పారిపోసాగాయి.

పాండ్య రాజు మలయధ్వజుడు కౌరవ సేనలను కకావికలు చేస్తున్నాడు. అతడిని అశ్వత్థామ ఎదుర్కొన్నాడు. ఇరువురు ఒకరికి ఒకరు తీసిపోకుండా ఘోరంగా యుద్ధం చేస్తున్నారు. మలయధ్వజుడు అశ్వత్థామ ధనుస్సుకు కట్టిన తాడును (నారిని) ఖండించాడు. అశ్వత్థామ మరొక విల్లు తీసుకొని మలయధ్వజుని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. పాండ్య రాజు వాయవ్యాస్త్రము సంధించి అశ్వత్థామ వేసిన

బాణములను చెల్లాచెదరుచేసాడు. అశ్వత్థామ చక్రరక్షకులను చంపాడు. అతని విల్లు విరిచాడు. రథాన్ని కూలగొట్టాడు. అశ్వత్థామ బెదరక మలయధ్వజుడు వేసిన బాణములను సమర్ధవంతంగా ఎదుర్కొంటున్నాడు.

ఇంతలో పాండ్యరాజు తన ఏనుగును ఎక్కి, ఒకే ఒక బాణంతో అశ్వత్థామ తల మీద ఉన్న మణిని కింద పడేట్టు కొట్టాడు. అశ్వత్థామ కోపం కట్టలు తెంచుకుంది. వీరావేశంతో ఊగిపోయాడు. పాండ్యరాజు అనుచరులను, అతని ఏనుగును చంపాడు. పదునైన భల్లబాణములతో పాండ్యరాజు తలను నరికాడు. ఇది చూచి పాండ్యరాజు సేనలు పారిపోయాయి. సుయోధనుడు అశ్వత్థామను పొగడ్తలతో ముంచెత్తాడు. అశ్వత్థామ కర్ణునికి అండగా నిలిచి పాండవ సేనలను తునుమాడుతున్నాడు . పాండవ సేనలకు అండగా అర్జునుడు వారి మధ్యకు వచ్చి నిలిచాడు. అర్జునుడు ఉన్నాడన్న ధైర్యంతో పాండవసేనలు పారిపోకుండా నిలిచాయి. అప్పటికే ధృష్టద్యుమ్నుడు కర్ణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

ఇంతలో అశ్వత్థామ ధృష్టద్యుమ్నుని చూచి “ఓరీ బ్రహ్మఘ్నా! (బ్రాహ్మణుడైన నా తండ్రిని చంపిన వాడా!). నా తండ్రిని చంపిన

పాపానికి నిన్ను చంపకుండా వదలను. ఈరోజుతో నా చేతిలో నీ ఆయువు మూడింది.” అని ధృష్టద్యుమ్నుని మీదికి ఉరికాడు. ఆ మాటలకు ధృష్టద్యుమ్నుడు “అశ్వత్థామా! నన్ను బ్రహ్మఘ్నుడు అంటావా. స్వధర్మాన్ని మరచి పరధర్మాన్ని ఆశ్రయించిన మీరు బ్రాహ్మణులా! బ్రాహ్మణులను చంపితే పాపం కాని, బ్రాహ్మణ కులానికే చెడ్డ పేరు తెచ్చిన నీ తండ్రిని చంపి నేను పుణ్యం చేసుకున్నాను. నీ తండ్రిని చంపిన ఖడ్గము నీ కోసమే అట్టిపెట్టాను. దానితో నీ తల కూడా నరుకుతాను.” అని అన్నాడు.

అలా ఒకరికి ఒకరు నిందించుకుంటూ ఒకరి మీద ఒకరు బాణ ప్రయోగం చేసుకుంటున్నారు. ధృష్టద్యుమ్నుడు అశ్వత్థామ విల్లు విరిచాడు. అశ్వత్థామ మరొక విల్లు తీసుకొని ధృష్టద్యుమ్ని హయములను, సారధిని చంపాడు. అతని విల్లు, పతాకము విరిచాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడు తన గద తీసుకున్నాడు. దానిని కూడా తునా తునకలు చేసాడు అశ్వత్థామ. ధృష్ట ద్యుమ్నుడు తన కత్తి డాలు తీసుకున్నాడు. అశ్వత్థామ వాటిని కూడా ఖండించాడు. తాను కూడా ఒక కత్తి తీసుకొని ధృష్టద్యుమ్నును నరకడానికి అతని మీదికి దుమికాడు.

ఇది చూచాడు కృష్ణుడు. "అర్జునా! ధృష్ట ద్యుమ్నుడు ఆపదలో ఉన్నాడు. రక్షించు." అని అరిచాడు. వెంటనే అర్జునుడు అతి క్రూరమైన బాణములను అశ్వత్థామ మీదికి ప్రయోగించాడు. ఆ బాణముల ధాటికి తట్టుకోలేక అశ్వత్థామ ధృష్టద్యుమ్నుని వదిలి తన రథము దగ్గరకు వచ్చాడు. పక్కనే ఉన్న సహదేవుడు ధృష్టద్యుమ్నుని తన రథము మీద ఎక్కించుకొని అక్కడి పక్కకు తొలిగాడు. అశ్వత్థామ అర్జునుని తో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. అర్జునుడు అశ్వత్థామను మూర్ఛపోయేట్టు కొట్టాడు. అశ్వత్థామ రథ సారధి రథమును పక్కకు తీసుకొని వెళ్లాడు.

పాండవ సైన్యాధిపతులు అర్జునుని కొనియాడారు. భేరీమృ దంగధ్వానములు, శంఖఘోషలు మిన్నుముట్టాయి. ఇది చూచిన కర్ణుడు అర్జునుని ఎదుర్కొన్నాడు. మరొక పక్కనుండి త్రిగర్త వీరులు అర్జునుని యుద్ధమునకు రమ్మని కవ్విస్తున్నారు.

"కృష్ణా! కర్ణుడు, త్రిగర్తులు మనలను కవ్విస్తున్నారు. ఇప్పుడు కర్ణుని ఎదుర్కొంటే త్రిగర్తులకు ఓడిపోయిన వారము అవుతాము. కర్ణుని సంగతి తరువాత చూడవచ్చు. ముందు మన రథమును త్రిగర్తుమీదికి పోనిమ్ము"అని అన్నాడు అర్జునుడు. కృష్ణుడు రథమును త్రిగర్తుల మీదికి పోనిచ్చాడు. అర్జునుడు త్రిగర్తసేనలను చించి చెండాడుతున్నాడు.

అప్పుడు కర్ణుడు ధర్మరాజుతో తలపడ్డాడు. ఇరువురికి ఘోరంగా యుద్ధం సాగింది. కర్ణుడు తన పదునైన బాణములతో పాండవ సైన్యములోని ప్రముఖులను, వారి రథములను, సారథులను, అశ్వములను దారుణంగా వధిస్తున్నాడు. పాంచాల వీరులు, నకులసహదేవులు, ఉప పాండవులు,సాత్యకి కర్ణుని ఎదుర్కొన్నారు. కర్ణుడు ఒక్కడే వీరందరినీ ఎదుర్కొన్నాడు. వారిని తన బాణ పరంపరలతో ముంచెత్తాడు. సుయోధనుడు గజ సైన్యమును రంగం లోకి దింపాడు. కళింగ, అంగ, వంగ, మగధ, పౌండ్రక, సుహ్మ దేశములకు చెందిన గజసైన్యమును పాండవులపైకి పురికొల్పాడు. ఆగజసైన్యము పాండవ సైన్యములోకి చొచ్చుకొని పోయి, వారినందరినీ కాళ్ల కింద పడవేసి తొక్కుతూ ఉంది.

సాత్యకి అత్యంత సాహసంతో వంగరాజును అతని ఏనుగులను సంహరించాడు. సహదేవుడు పౌండ్రరాజును, నకులుడు సుహ్మరాజును ఎదుర్కొని వారిని వారి గజములతో సహా వధించారు. వీరి మరణము చూచి, వారి వారి గజసైన్యములు పాండవుల మీదికి విజృంభించాయి. సహదేవుడు అత్యంత శక్తివంతమైన బాణములతో ఆ ఏనుగులను వధిస్తున్నాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడు మొదలగువారు కూడా ఏనుగుల

గుంపును హత మారుస్తున్నారు. యుద్ధం తీవ్రమైంది. రధములు విరుగుతున్నాయి.తలలు, కాళ్లు చేతులు తెగి పడుతున్నాయి. ఏనుగుల కళేబరములు కొండలమాదిరి గుట్టగుట్టలుగా పెరిగిపోతున్నాయి. రక్తం కాలువలు కట్టింది.

ఇంతలో సుయోధనుడు ధర్మరాజును ప్రాణములతో బంధించడానికి తన అనుయాయులతో చుట్టుముట్టాడు. కాని భీముడు, సాత్యకి వారిని ఎదుర్కొని ధర్మరాజును కాపాడారు. కర్ణుడు, కృపాచార్యుడు, అశ్వత్థామ సుయోధనునికి సాయంగా వచ్చారు. వారందరూ భీమసేనుని మీద, సాత్యకి మీద బాణ వర్షము కురిపించారు. ధర్మరాజు కవచమును ఖండించాడు. కర్ణుడు పాండవ వీరులను తునుమాడుతున్నాడు. అర్జునుడి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు.

ఇది చూచి కృష్ణుడు అర్జునునితో ఇలా అన్నాడు. "అర్జునా! కర్ణుడునీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. వెళ్లు. అతనిని వధించు. కర్ణుడు చస్తే సుయోధనుడు ఒంటరి వాడవుతాడు. అప్పుడు కౌరవసామ్రాజ్యలక్ష్మీనీ వశమవుతుంది." అనిఅన్నాడు. ఇంతలో భీమసేనుడు తన వెంట ధృష్టద్యుమ్నుడు, సాత్యకి రాగా, కౌరవ సేనలను తరిమి తరిమి కొడుతున్నాడు.

నిషాద రాజ కుమారుడు భీమసేనునితో తలపడ్డాడు. భీముడు అతని మీద నాలుగు బాణములు వేసి అతని తలను, అతను ఎక్కిన ఏనుగు తలను ఏకకాలంలో ఖండించాడు. ఆ నిషాద రాజకుమారుని సైన్యం పారిపోయింది. ప్రళయ కాల రుద్రునివలె విలయ తాండవం చేస్తున్న భీముని ఎదుర్కొనే వారే లేక పోయారు. ఇది చూచిన దుర్యోధనుడు భీమసేనుని అడ్డగించాడు. సుయోధనునికి తోడుగా కర్ణుడు నిలిచాడు.

కర్ణుడు తన బాణములతో శిఖండి సారధిని చంపాడు. అతని కేతనము ఖండించాడు. శిఖండి పారిపోయాడు. దుశ్శాసనుడు ధృ ష్టద్యుమ్నుడు ఒకరితో ఒకరు తీసిపోకుండాయుద్ధం చేస్తున్నారు. నకులుడు కర్ణుని కుమారు డైన వృషసేనుడి సారధి తలను ఖండించాడు. వృషసేనుడి సైన్యం చెల్లాచెద రయింది. వృషసేనుడు మరొక సారధిని తీసుకొని మరలా యుద్ధరంగం ప్రవేశించాడు. సహదేవుడు శకుని కుమారుడైన ఉలూకుని తీవ్రంగా గాయపరిచాడు. ఉలూకుడు యుద్ధరంగమునుండి పారిపోయాడు.

సాత్యకి, శకుని ఒకరితో ఒకరు తీవ్రంగా యుద్ధంచేస్తున్నారు. సాత్యకి శకుని ఎక్కిన రథమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు. శకుని రథము దిగిపారిపోయాడు. ఇంతలో భీముడు సుయోధనుని సారథిని వధించాడు. అతని రథమును విరగ్గొట్టాడు. సుయోధనుడు మరొకరి రథము ఎక్కి పక్కకు తొలగిపోయాడు.

యుధామన్యుడు కృపాచార్యుని ఎదుర్కొన్నాడు. అతని విల్లు ఖండించాడు. కృపాచార్యుడు మరొక విల్లు తీసుకున్నాడు. యుయుధానుడి సారథిని చంపాడు. అతని కేతనము విల్లు ఖండించాడు. యుయుధానుడు పారిపోయాడు. అశ్వత్థామ అర్జునుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఇరువురి మధ్య ఘోరమైన యుద్ధం జరిగింది. అశ్వత్థామ కృష్ణార్జునుల మీద శరవర్షము కురిపించాడు. అర్జునుడు కూడా అశ్వత్థామ మీద అనాకానేక దివ్యాస్త్రములు సంధించాడు.

మరొక వైపు ధర్మరాజు చిత్ర సేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. భీముడు, నకుల సహదేవులు, ధృష్టద్యుమ్నుడు కలిసి సుయోధనుని అతని పరివారమును ఎదుర్కొన్నాడు. ఇదిచూచి కర్ణుడు సుయోధనునికి సాయంగా వచ్చాడు. కర్ణుడు ధర్మరాజు గుండెలకు గురిపెట్టి ఒక బాణము కొట్టాడు. ఆ బాణము దెబ్బకు ధర్మరాజు రథము మీద

కూలబడ్డాడు. రథమును పక్కకుపోనిమ్మన్నాడు. కౌరవులు ధర్మరాజు రథమును తరిమారు. అప్పుడు కేకయ పాంచాల వీరులు అడ్డుగా వచ్చి ధర్మరాజును రక్షించారు.

భీముడు సుయోధనునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. కర్ణుడు పాంచాల, కేకయ వీరులతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. వారి నుగ్గు నుగ్గు చేసి యుద్ధ భూమి నుండి వెనుదిరిగి పోతున్న ధర్మరాజును వెంబడించాడు కర్ణుడు. ధర్మరాజు వెనక్కు తిరిగి కర్ణుడు మీద శరవర్షము కురిపించాడు. కర్ణుని సారధిని హయములను చంపాడు.   నకుల సహదేవులు ధర్మరాజుకు సాయంగా వచ్చారు. కర్ణుడిని తమ బాణములతో ముంచెత్తారు. కర్ణుడు విజృంభించి, ధర్మరాజు హయములను చంపి, అతని తలపాగా పడగొట్టాడు. ధర్మరాజు నకులుడి రథం ఎక్కాడు.

ఇంతలో శల్యుడు కర్ణుని చూచి "కర్ణా! ఏమిటాపని! నీ పరాక్రమము అర్జునుని మీద చూపించు. ధర్మరాజు మీద కాదు. పొరపాటున నువ్వు ధర్మరాజును చంపితే నీ చావు అర్జునుని చేతిలో తథ్యం. కాబట్టి ధర్మరాజును వదిలి అర్జునుని వెంబడించు. కర్ణా! అటు చూడు. నీ అనుంగు మిత్రుడు సుయోధనుడు నిరాయుధుడై భీముని చేతిలో చిక్కాడు. ముందు సుయోధనుని సంగతి చూడు. భీముని

చేతిలో సుయోధనుడు చస్తే నీ శ్రమ అంతా వృధా అవుతుంది. అప్పుడు నీవు పాండవులను చంపినా ప్రయోజనం లేదు కదా!" అని అన్నాడు. శల్యుని మాటలు విని కర్ణుడు ధర్మజుని వదిలి సుయోధనుని వైపు వెళ్లాడు.

కర్ణుడు తనను విడిచి వెళ్లగానే ధర్మరాజు నకుల సహదేవులతో కలిసి తన శిబిరము చేరుకున్నాడు." అని సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునకు ఆ నాటి యుద్ధ విశేషములు వర్ణించి చెప్పాడు.

ఈ ప్రకారంగా వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మహా భారత కధను వినిపించాడు అని నైమిశారణ్యంలో సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు మహా భారత కధను సవిస్తరంగా చెప్పాడు.

మహాభారతము

కర్ణపర్వము

ద్వితీయాశ్వాసము

సమాప్తము.

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్